

Nieuwsbrief PSH GOR bij Covid-19

Nummer 23 (04 maart 2021)

Landelijk coördinatieteam PSH GOR (ARQ/ Nivel/ cGM/ GGD GHOR NL)

Dit is alweer de 23^e nieuwsbrief over PSH en GOR bij de Coronacrisis, waarmee we u op de hoogte houden van ontwikkelingen rond PSH en GOR. We zullen de nieuwsbrief uitbrengen als er voldoende informatie is om te delen, dus onregelmatig. Helaas is het op het moment niet mogelijk om documenten op GGD GHOR Kennisnet te plaatsen, dat zullen we doen zodra dat weer mogelijk is.

Nieuwe producten en informatie PSH

Informatie van externe organisaties

Professionals voor psychische hulp onder druk

Onder professionals voor psychische hulp is tijdens de 2e golf steeds meer het besef gekomen dat Covid-19 een marathon is, en geen sprint. Dit blijkt uit dialogosessies die het Trimbos heeft gehouden. Er wordt een hogere uitval verwacht door een toename aan druk op de psychische hulpverleners. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een grotere cliëntenstroom, onzekerheid over de duur van de crisis, mentale vermoeidheid, een gemis aan contacten met collega's en zorgen over naasten. Het is daarom juist nu zaak om te investeren in duurzame inzetbaarheid. [Lees hier](#) over het onderzoek en aanbevelingen.

Jongerencampagne 'Samen kunnen we niet Stuk'

De 'Samen kunnen we niet Stuk' campagne wordt gelanceerd door de Rijksoverheid in samenwerking met onder andere StukTV, om jongeren te inspireren en activeren iets te doen voor een ander. Een 'feel good' show met perspectief en positieve verhalen van jongeren tijdens de coronacrisis vormt de aftrap van deze campagne. Tijdens deze show is er ruimte voor ideeën, erkenning van problemen én worden een aantal jongeren met een opvallend of bijzonder initiatief in het zonnetje gezet. De aflevering is [hier](#) online terug te kijken. De hashtag #SamenNietStuk verbindt alle ideeën.

Campagne 'Wat is jouw idee'

Van februari tot en met mei organiseert de Rijksoverheid tachtig dialogotafels. Aan deze tafels delen mensen met elkaar wat door de coronacrisis in de knel is gekomen, welke kansen zijn ontstaan en wat er nodig is om na de coronacrisis te herstellen. Op het platform www.watisjouwidee.nl kunnen mensen hun verhaal kwijt.

Samenvatting in beelden: de coronamaatregelen per 3 maart

In deze [beeldsamenvatting](#) staan de coronaregels uitgelegd voor mensen die moeite hebben met informatie in tekst, zoals laaggeletterden en anderstaligen.

Terugkijken livestream voor islamitische gemeenschap

De livestream over vaccineren tegen corona, specifiek gericht op de islamitische gemeenschap, is terug te kijken via [deze link op YouTube](#). Niet iedereen in Nederland is even goed geïnformeerd over vaccineren tegen corona. Dit kan gevolgen hebben voor de vaccinatiebereidheid. Daarom beantwoordden artsen en imams in de livestream vragen vanuit medisch en theologisch perspectief.

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Informatie van externe organisaties

Terugkijken webinar 'mentale gezondheid leerlingen'

Op de website van de VO-raad is tot 15 maart het [webinar terug te kijken](#) dat ontwikkelingspsycholoog Steven Pont op 3 februari gaf over de mentale gezondheid van pubers. Vragen die aan de orde komen: Hoe reageert het puberbrein op een crisissituatie, zoals de coronacrisis waar we nu in zitten? En hoe kunnen leraren en mentoren leerlingen ondersteunen in deze situatie? Pont zoomt in op het deel van de hersenen -het limbisch systeem- dat ervoor zorgt dat (in het bijzonder) pubers in crisissituaties in de war raken en emoties ervaren die hun gedrag 'kapen'.

Doelgroep in beeld: Mantelzorgers

Er zijn veel verschillende groepen mantelzorgers. Mantelzorgers zijn op te delen in bijvoorbeeld leeftijdsgroepen (jonge mantelzorgers, mantelzorgers van 20 tot 65 jaar of de groep ouder dan 65 jaar) of in de situaties van de zorgbehoevenden (huisgenoot, wonend in een zorginstelling of zelfstandig wonende ouderen). Op dit moment vormt zich een nieuwe groep mantelzorgers met zorg voor hun naaste die corona heeft of een langdurig herstel doormaakt.

Al deze groepen mantelzorgers hebben verschillende problemen en behoeften en willen daarin erkend worden. Een gemene deler is dat ze begrip en waardering missen vanuit hun omgeving en vanuit de overheid. Ook is er sprake van onduidelijkheid en onzekerheid rondom praktische zaken bij het verlenen van mantelzorg in combinatie met de coronamaatregelen.

Het was al complex en druk, en dat is het nu meer dan ooit. Mede doordat sommige zorgdiensten wegvallen – bijvoorbeeld dagbesteding, school, huishoudelijk hulp, boodschappenbezorgdiensten en vrijwilligers. Dit heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de jonge mantelzorgers die onvoldoende tijd overhouden voor schoolwerk, ontspanning en contacten met leeftijdgenoten. Mantelzorg.nl pleit daarom voor [meer ondersteuning van jonge mantelzorgers](#). Mantelzorgers die zorgen voor mensen met psychische problemen lopen een groter risico op overbelasting. Hetzelfde geldt voor mantelzorgers met een niet-westerse migratieachtergrond. Dit blijkt uit recent onderzoek van het [Sociaal Cultureel Planbureau](#).

In de huidige situatie is er een risico op het ontwikkelen of verergering van angst- en stemmingsklachten bij mantelzorgers. Het ontwikkelen van psychische klachten hangt samen met bepaalde stressoren, onder andere: besmettingsangst voor de hulpbehoevende en voor de mantelzorgers zelf, het ontregelen van zelfzorg, het bemoeilijken van zorg die een mantelzorger moet leveren (medicijnen, poli-afspraken).

Voor mantelzorgers is het belangrijk om zo veel mogelijk regelmaat te behouden en hun eigen behoeften niet uit het oog te verliezen. Vooral voor nieuwe mantelzorgers is dit vaak een uitdaging. Daarnaast vinden mantelzorgers het moeilijk om zelf om hulp te vragen. [Steunpunt Coronazorgen](#) biedt informatie aan over het behouden van regelmaat en verwijst naar websites met tips voor mantelzorgers. Zowel [Mantelzorg.nl](#) als [Mantelzorgelijk.nl](#) bieden een hulplijn aan.

Nieuwe producten en informatie GOR

GOR als nieuw deelprogramma binnen het COVID-19 programma van ZonMw

Hoe onzeker de toekomst ook is, alles wijst erop dat de coronacrisis een lange staart zal krijgen. Nu al en ook de komende jaren gaat de crisis gepaard met gezondheidsrisico's. Onder coördinatie van RIVM en GGD GHOR Nederland en gefaciliteerd door ZonMw en het ministerie van VWS wordt voortgang geboekt met de inrichting van de brede integrale gezondheidsmonitor (voorheen ook wel de GOR propositie genoemd) die regionaal en landelijk invulling geeft aan de wettelijke GOR-taak. Er wordt geharmoniseerd voortgebouwd op de bestaande monitoringscapaciteit van de GGD'en. Om de monitor op een effectieve en efficiënte manier op te zetten wordt bovendien samengewerkt met vele onderzoeksinstituten en kennisorganisaties om relevante registraties en bestaande cohorten zoveel mogelijk te benutten. Daarbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de kennisbehoefte van verantwoordelijke autoriteiten zoals gemeente, GGD, veiligheidsregio en nationale overheid. De GOR-monitoringsactiviteiten vormen een deelprogramma van het COVID-19 programma van ZonMw. Ze voorzien in voeding voor de verdere invulling van de herstelprogramma's waar momenteel en in de nabije toekomst op allerlei plekken in het land wordt gewerkt.

Interessante informatie en producten algemeen

Nieuw rapport SCP: Met bevolking gaat het over algemeen nog steeds goed, maar dat geldt niet voor kwetsbare groepen

Een jaar na het begin van de coronacrisis hebben Nederlanders gemiddeld genomen nog steeds een hoge kwaliteit van leven. Er zijn echter kwetsbare groepen in de samenleving voor wie deze gemiddelden niet op gaan. Dat geldt bijvoorbeeld voor jongvolwassenen, mensen met een migratieachtergrond en mensen met een laag opleidingsniveau, en ook voor zelfstandigen. De verschillen tussen groepen worden onder invloed van corona groter. Dat blijkt uit het rapport [Een jaar met corona](#) dat het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) op 3 maart heeft gepubliceerd (zie ook de agenda voor een webinar gebaseerd op dit rapport).

Resultaten 10^e ronde gedragsonderzoek

Het mentaal en sociaal welbevinden staat onder druk. Meer deelnemers aan het gedragsonderzoek ervaren gevoelens van eenzaamheid (stijging van 61 naar 67% ten opzichte van de vorige meting) en minder mensen ervaren hun sociale contacten als 'goed' (daling van 58 naar 51%). Deelnemers jonger dan 40 jaar rapporteren een slechtere mentale gezondheid dan oudere deelnemers.

Samenvattend geven de resultaten van ronde 10 aan dat er behoefte is aan een duidelijke strategie met een eerlijke verdeling van lasten. Veel deelnemers snappen het belang van de maatregelen en geloven in de effectiviteit, maar bij maatregelen die heel zwaar wegen – met name het maximum van 1 bezoeker per dag - is naleving lastiger. Er valt nog winst te behalen bij het naleven van de basismaatregelen, waarvoor het draagvlak hoog is en de maatschappelijke impact laag (handen wassen, laten testen bij klachten, drukte mijden). Alle resultaten zijn [hier](#) te vinden.

Hoofdpunten uit de actualiteitsmonitor van ARQ – 17 februari

Het volledige document komt op GGD GHOR Kennisnet te staan, zowel in de PSH als in de GOR-groep, zodra het platform weer beschikbaar is. Hieronder een samenvatting van opvallend nieuws:

Interessante informatie en producten algemeen (vervolg)

Hoofdpunten uit de actualiteitsmonitor van ARQ – 17 februari

- **Risicogroepen:**
 - Er is een toename van psychische klachten, zoals gevoelens van depressie en angst en problemen met slapen. Het mentaal welbevinden lijkt hoger met de leeftijd ([RIVM](#) en [Trimbos](#))
 - Er zijn meer zorgen over gamegedrag van kinderen door corona. Om ouders en jongeren laagdrempelig te kunnen adviseren over wat zorgwekkende signalen zijn, heeft onderzoeksbureau Trimbos-instituut een chatfunctie op de website geplaatst. ([NOS](#))
 - Amsterdam gaat jongeren tussen de 16 en 24 jaar met een coronadip helpen via het [online platform Young Originals](#) waarop gratis coaching door jongerenwerkers wordt aangeboden, die hen bij verschillende problemen kunnen helpen. Dit initiatief is een samenwerking met [UpTalk](#) van de GGD ([Het Parool](#))
 - Er gaat een grote studie plaatsvinden naar mentale gezondheid en middelengebruik onder studenten. De resultaten worden in november verwacht. ([ANP](#))
- **Zorgprofessionals:**
 - Professionals kampen met een hogere werkdruk en ruim de helft kon niet de zorg bieden aan cliënten die zij nodig achtten ([Trimbos](#))

De machinekamer van de coronacrisis - een meervoudige crisis vraagt om een meervoudige aanpak

In dit [essay](#) gaat Kim Putters, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), in op de gevolgen van corona voor het welzijn van burgers op de lange termijn. De bestrijding van de pandemie legt grote vraagstukken op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en de zorg of klimaat die al langer op de agenda stonden onder het vergrootglas. Ook verdelingsvraagstukken rijzen naar de oppervlakte.

De meervoudigheid van deze crisis vergt daarom een optimale wisselwerking tussen beleidsmakers, wetenschappelijk onderzoekers en maatschappelijke spelers om vraagstukken te ontrafelen en geschikte aanpakken te ontwikkelen. Hoe komen we daar? Suggesties uit het essay:

1) Kies voor een integrale benadering, 2) Verbind korte en lange termijn afwegingen, 3) Behoud zicht op de samenleving: wat doet het met mensen?, en 4) Houd rekening met verschillen tussen mensen en regio's. In aanbeveling 3 en 4 kunnen haakjes worden gevonden voor de GOR-propositie (Integrale brede gezondheidsmonitor COVID-19).

Agenda webinars en andere digitale bijeenkomsten

- **Vrijdag 5 maart:** training 'vaccinatie & gedrag' voor communicatieprofessionals van gemeenten en GGD'en (er is beperkt plek, dus aarzel niet te lang met aanmelden! Dat kan via coronagedragsunit@rivm.nl)
- **Woensdag 10 maart 16:00-17:30 uur:** GGD GHOR NL organiseert de tweede Inspiratiesessie Herstelzorg over wat we (kunnen) doen om Nederland gezonder door deze coronacrisis heen te laten komen. U kunt zich [hier](#) aanmelden.
- **Dinsdag 16 maart 15:00 tot 17:00 uur:** Webinar Gezondheids crisis – op zoek naar de dialoog. IFV organiseert een webinar over de maatschappelijke impact van de huidige coronacrisis en over de lessen die zijn opgedaan bij de maatschappelijke onrust rond Tata Steel in IJmuiden en de aardgasbevingsproblematiek in Groningen. De vraag die centraal staat is hoe in te spelen op de zorgen die onder de lokale bevolking leven. U kunt zich [hier](#) aanmelden.

Agenda webinars en andere digitale bijeenkomsten (vervolg)

- **Maandag 22 maart 13:00 tot 15:30 uur:** Ervaringen uit België. COVID-19: Impact op de geestelijke gezondheid en psychosociale opvang. Tijdens dit webinar zal het advies "Psychosociale zorg tijdens de COVID-19 pandemie" van de Hoge Gezondheidsraad in detail worden toegelicht: Welke psychische klachten zijn te verwachten naar aanleiding van de coronacrisis en op welke manier gaan we hiermee om? Er wordt een overzicht gegeven van de internationale literatuur, de resultaten van de enquête bij professionals in de geestelijke gezondheidszorg en de inventaris van Belgische studiegegevens. Tot slot volgt er een interactief debat om gepaste maatregelen te identificeren. Inschrijven kan via deze [link](#).
- **Donderdag 1 april van 15:00-17:00 uur:** Tijdens dit webinar bespreekt Inger Plaisier (SCP) het verloop van mentale, sociale en economische gevolgen voor het welbevinden van kwetsbare groepen, op basis van het recent verschenen SCP-rapport. Dit is een vervolg op het rapport waar zij in het webinar van afgelopen november al over sprak. Georganiseerd door GGD GHOR Nederland, Arq, RIVM en Nivel. Als u interesse heeft om deel te nemen kunt u een mail sturen aan cgm@rivm.nl, u ontvangt dan meer informatie.

Eerdere nieuwsbrieven

Voorgaande edities van de nieuwsbrief PSH GOR zijn te vinden onderaan de [website van ARQ Kenniscentrum Impact](#).

Heeft u deze nieuwsbrief doorgestuurd gekregen van een collega en wilt u hem ook zelf graag ontvangen? Dat kan. Stuur een mail naar cgm@rivm.nl. De nieuwsbrief is bedoeld voor medewerkers van GGD, GHOR en de Veiligheidsregio.

Contactgegevens

GGD'en kunnen met vragen of ondersteuningsbehoeften aankloppen bij het coördinatieteam.

Vragen per telefoon:

- PSH-vragen: 06-30661005 (ARQ Kenniscentrum Impact)
- GOR-vragen: 06-51617555 (Martine Mulder)

Vragen per e-mail:

- Vragen over PSH en GOR kunnen per e-mail gesteld worden aan cgm@rivm.nl
- Vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot het IVC kunnen per e-mail gesteld worden aan steunpuntcorona@arq.org

De leden van het coördinatieteam zijn: Sjef Timmermans, Nannah Tak (GGD GHOR Nederland), Wera van Hoof, Andrea Willems, Noor Jansen (ARQ), Michel Dückers (Nivel/ARQ), Martine Mulder (cGM/GGD ZW), Femke de Zwart, Elske Marra, Jannie van der Helm, Diane Houweling, Loes Lanting (RIVM/cGM)